

Analýza procesov

Prednáša: Martin Klimo
martin.klimo@fri.utc.sk

Cvicí a skúša:
 Katarína Bachratá, Juraj Smieško
katarina.bachrata@fri.utc.sk
juraj.smiesko@fri.utc.sk

Referencie

<http://winkis.utc.sk>
 Predmety – Analýza procesov
<http://elearn.fri.utc.sk/moodle>
 prístupový kľúč 54321

Literatúra

- odkazy na stránke predmetu
- Shumway, Stoffer

Analýza procesov

Predmet chce odpovedať na dva okruhy otázok:

- čo je **proces** a ako ho modelovať?
- ako urobiť **analýzu** procesov a čo tým dosiahneme?

Proces

Procesy sú deje, ktoré sa odohrávajú okolo nás

Procesy sú deje, ktoré sa odohrávajú v case

Procesy najčastejšie vnímame zmyslami
 napr. zvuk, obraz

Nepriame vnímanie deja

TABLE 82. Number of Employees in Wholesale and Retail Trade in Wisconsin 1987-1995 (thousands of employees)

Year	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	May	June	July	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1987	279.6	286.4	286.8	241.5	243.7	246.1	244.1	244.2	244.8	246.6	250.8	267.4
1988	237.6	237.7	236.3	242.8	245.9	246.6	243.7	247.7	248.9	251.4	255.9	263.7
1989	242.2	239.3	239.7	247.2	249.3	252.1	252.8	253.6	254.2	254.1	268.3	268.8
1990	250.3	247.8	249.8	253.8	258.3	261.3	261.3	261.9	263.3	267.3	278.6	283.3
1991	241.9	246.8	249.7	246.8	251.1	254.4	254.0	253.8	254.9	268.0	281.4	289.8
1992	251.4	251.6	251.8	281.1	285.2	288.1	289.2	288.9	291.3	295.3	308.2	318.9
1993	286.9	285.8	286.2	295.3	295.4	299.7	297.9	298.1	308.2	304.8	311.9	328.9
1994	298.3	295.5	297.2	302.7	306.7	309.1	308.7	308.9	318.8	314.7	321.2	328.0
1995	307.8	305.5	308.8	314.4	328.3	323.4	323.0	324.4	328.1	328.3	330.0	341.9
1996	321.8	317.1	318.6	323.4	327.1	327.9	325.5	325.7	336.0	333.5	337.1	343.3
1997	321.8	318.2	319.6	326.2	322.8	324.2	324.3	325.3	335.1	338.2	347.9	347.9
1998	329.5	326.4	329.1	332.2	344.9	348.6	351.0	351.8	354.5	357.4	362.3	367.3
1999	347.8	345.0	348.9	353.3	362.4	366.6	366.0	370.2	370.9	374.5	380.2	384.6
2000	360.6	354.4	357.4	367.0	375.7	381.0	381.2	381.0	384.3	387.9	391.7	396.8
2001	374.0	378.4	373.2	381.1	389.9	384.6	384.0	387.0	387.2	388.4		

Source: State of Wisconsin Department of Industry, Labor, and Human Relations, Bureau of Research and Statistics

Meranie procesu

Vyjadrenie procesu ako postupnosti reálnych čísel

KIS - FRI 21

7

Základný model procesu

Nech T je časová množina a F množina hodnôt procesu. Potom pod **procesom** rozumieme zobrazenie z množiny T do množiny F .

V tomto predmete:

$T = \{0, 1, 2, \dots, N-1, N\}$, N – prirodzené číslo

F – množina reálnych (komplexných) čísel, reálnych (komplexných) náhodných veličín

KIS - FRI 21

8

Analýza procesov

Analýza procesu je hľadanie vnútorných zákonitostí v procese z nameraných hodnôt procesu bez skúmania podstaty deja (fyzikálnej, ekonomickej,...)

Analýza procesov teda nenahrádza vedy o prírode, cloveku a spoločnosti, ale im pomáha

KIS - FRI 21

9

Úloha analýzy procesov

Ako z množiny čísel nájsť vnútorné zákonitosti v procese?

Metódy analýzy procesov

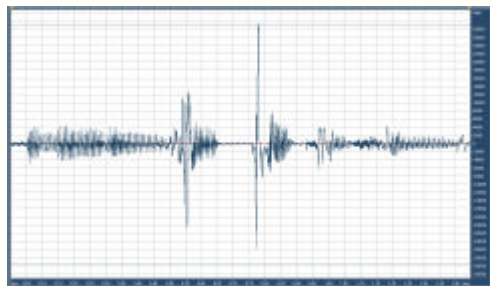
- vizualizácia údajov
- vytvorenie matematického modelu

KIS - FRI 21

10

Vizualizácia reci

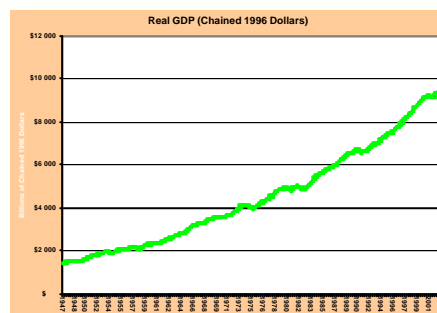

KIS - FRI 21

11

Vizualizácia ekonomických dejov

KIS - FRI 21

12

Vizualizácia spoločenských dejov

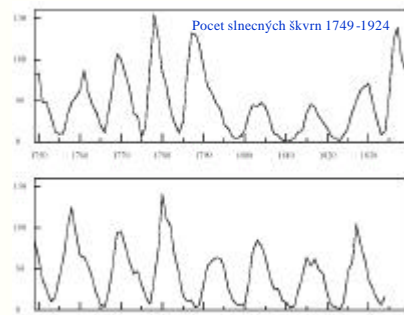

KIS - FRI Z

13

Vizualizácia prírodných dejov

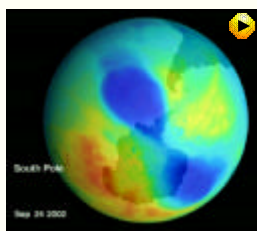

KIS - FRI Z

14

Vizualizácia prírodných dejov

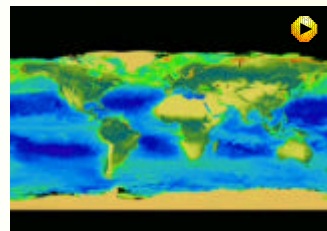
KIS - FRI Z

15

Výhoda vizualizácie

Možnosť súčasného vnímania veľkého počtu hodnôt deja

KIS - FRI Z

16

Nevýhoda vizualizácie

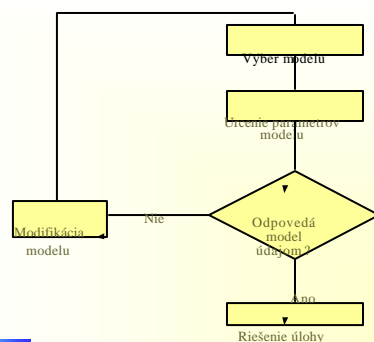
- Možnosť subjektívnej interpretácie deja
- Nemožnosť automatického vyhľadávania zákonitostí vo veľkom súbore údajov
- Možnosť nenájdenia jednoduchých zákonitostí kvôli veľkému počtu hodnôt deja

KIS - FRI Z

17

Postup pri analýze procesov

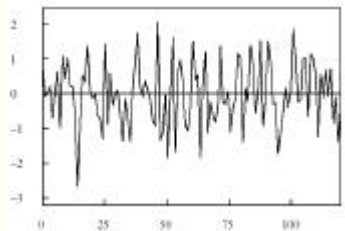
KIS - FRI Z

18

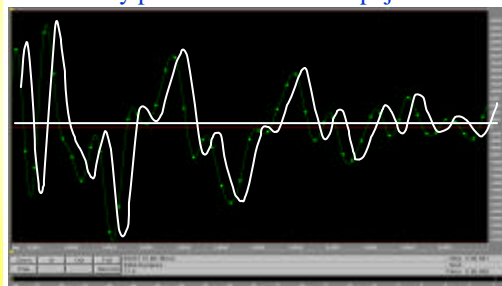
Biely šum

Proces bez vnútorných zákonitostí

Poznámka

Konečný počet meraní versus spojitá čiara

Volba modelu

Lineárne versus nelineárne modely procesov

$$k(\text{proc1} + \text{proc2}) \stackrel{?}{=} k \text{ proc1} + k \text{ proc2}$$

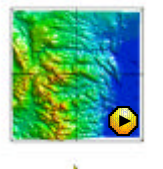
Nelineárne modely procesov:

- rozhodovacie stromy
- neurónové siete

Volba modelu

Transformácia procesu – volba rôznych pohľadov na proces

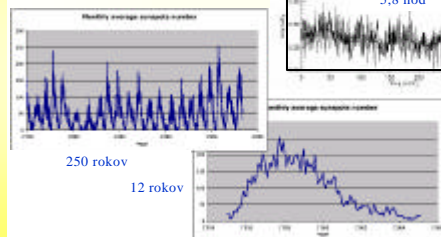
Volba modelu

Rovnaké triedy modelov môžeme používať pre rôzne časové merítka, ako aj rôznu podstatu dejov (fyzikálnu, ekonomickú, ...)

Volba modelu

Volba časového merítka môže ovplyvniť výber modelu

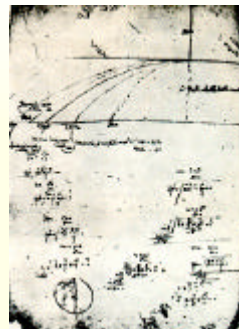
Preco analyzovat proces?

1. Môže to pomôcť pri odhalovaní zákonov, ktorými sa dej riadi
2. **Kompresia** - proces môžeme popísať menším počtom čísel
3. **Interpolácia** – v procese môžeme odhadnúť chýbajúce hodnoty
4. **Extrapolácia** – v procese môžeme odhadnúť budúce hodnoty
5. **Korelácia** – hľadanie súvislostí medzi procesmi

KIS - FRI ZU

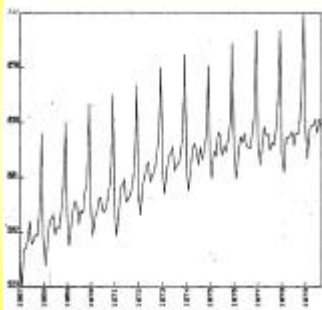
Odhalovanie prírodných zákonov

KIS - FRI ZU

Odhalovanie zákonitostí dejov

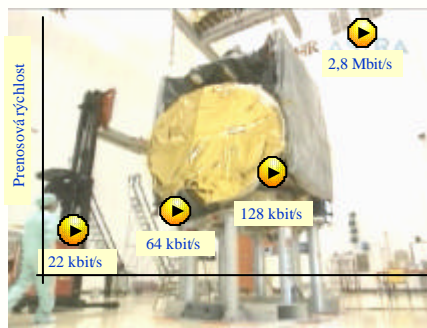

Objem maloobchodného predaja chlapčenského a pánskeho oblečenia v USA
1967-1979

KIS - FRI ZU

Kompresia

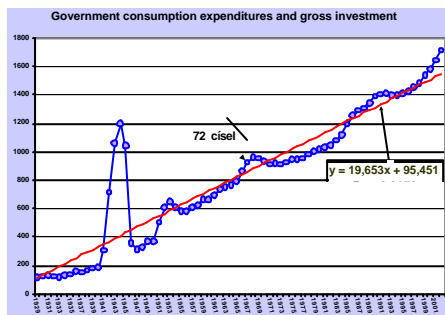

KIS - FRI ZU

28

Kompresia

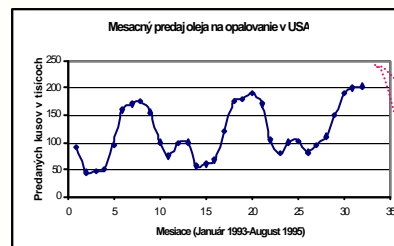

KIS - FRI ZU

29

Extrapolácia

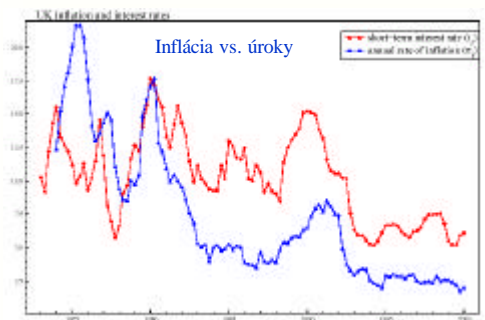

KIS - FRI ZU

30

Súvislosti medzi procesmi

KIS - FRI 21

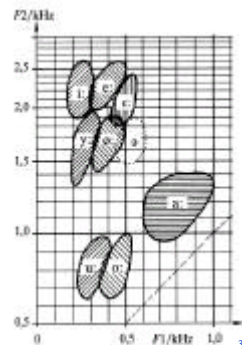
31

Súvislosti medzi procesmi

Zhluková analýza

Rozpoznávanie reci,
obrazu, písma
Urcovanie typických
nákupných košov
Urcovanie portfólia
bankových služieb

KIS - FRI 21

32

Súvislosti medzi procesmi

Zhluková analýza

Rozpoznávanie spamov (príklad 4600 e-mailov)

	George	you	your	hp	free	hpl
spam	0.00	2.26	1.38	0.02	0.52	0.01
Email	1.27	1.27	0.44	0.90	0.07	0.45

	!	our	re	edu	remove
Spam	0.51	0.51	0.13	0.01	0.28
Email	0.11	0.18	0.42	0.29	0.01

Identifikácia osoby
(hlas, otlačok prsta, dühovka)

KIS - FRI 21

33

Data mining

KIS - FRI 21

34

Získavanie znalostí z údajov o dejoch

- + Kompresia
 - + Interpolácia
 - + Extrapolácia
 - + Korelácia
 - + Softvérové techniky
- } **Lineárna analýza procesov**
- = **Informácie o dejoch**
- + **Skúmanie podstaty dejov (fyzikálnej, ...)**
- = **Znalosti o dejoch**

KIS - FRI 21

35

Proces

Akým matematickým objektom
modelovať proces ?

$$f = (3,5; -1,8; -0,1; 1,5; 2,8)$$

V tomto predmete

proces = vektor

KIS - FRI 21

36